

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Registrering af ynglefugle i DOFbasen – et sandt Columbusæg

Antallet af indtastninger i DOFbasen stiger, og databasen er konstant i udvikling. Kun på ét punkt synes DOFbasen at stå stille, nemlig med hensyn til indtastning af ynglepar. Med denne artikel ønsker DOFbase-koordinatorerne at slå et slag for den lette registrering af ynglepar.

De fleste fuglekiggere – om ikke alle - er efterhånden godt bekendt med [DOFbasen](#), som et unikt indsamlingsværktøj af data om forekomsten af de danske fugle. Senest er kontrakten med Miljøministeriet om levering af data blevet fornyet, og Institut for Bioscience (tidligere DMU) og mange andre offentlige instanser kan trække de mange gode og anvendelige data ud fra DOFbasen.

Ofte indeholder observationer indtastet i DOFbasen oplysninger i notefeltet. Det kan være ting som "hun med 3 ællinger", "kuld på 4", "2 udfløjne unger" etc., der noteres her. Sådanne indtastninger bør følges op af en registrering af antallet af ynglepar, hvilket er meget let at gøre.

Hvorfor registrere ynglefugle?

Har man indtastet fuglene med en af YF-koderne, som dækker ynglefugle på observationsfanebladet, så har man faktisk ikke registreret antallet af ynglepar. For hvis man efterfølgende skal finde antallet af ynglepar på

DOFbasen, så skal man manuelt gå bemærkningsfelterne igennem for at finde ud af, hvor mange ynglepar en observation omfatter.

Antallet af fugle siger jo ikke alt, idet antallet blandt andet afhænger af antallet af unger. Ti fugle kan godt være et par, hvis det er to voksne med otte unger. Men det kan også være fem par, hvis det drejer sig om urolige fugle uden observerede unger.

Knopsvane med unger - et sikkert ynglefund. Indtastes som enten en observation af 7 fugle eller helt ideelt som 1 adult og 4 pull samt et sikkert ynglepar indtastet på fanebladet Ynglepar. Foto: Albert Steen-Hansen.

Mange observationer af ynglefugle indtastes i DOFbasen, uden at observatøren benytter YF-koderne for ynglefugle. Dette gør det endnu vanskeligere, for ikke at sige umuligt, at finde yngleparrene frem ved en søgning i basen.

Når oplysninger om antal ynglepar ligger gemt i notefeltet og derfor ikke kan fremsøges, så skal man manuelt gennemgå observationer i tusindvis for at finde eventuelle ynglepar. Og det er ekstremt tidskrævende.

Tusindvis af ynglefugleregistreringer bliver altså slet ikke indtastet fyldestgørende i DOFbasen, og det er et stort og værdifuldt materiale, som gennem årene er gået tabt. Netop ynglefugletællingerne er meget vigtige i naturbeskyttelsesarbejde, og myndighederne synes at have stigende fokus på netop ynglefuglene, når der for eksempel skal laves VVM-undersøgelser.

I mange tilfælde er der tilfældigt forbigående og observerede fugle slet ingen betydning. Det er ynglefuglene og registreringen af disse, som i sidste ende kan få stor betydning for diverse miljøundersøgelser.

Om registrering af ynglefugle

Vinterens DOFbase-møder har vist, at der stadig er en del usikkerhed omkring ynglefugleindtastninger. Mange har haft en fornemmelse af, at de samme fugle tælles med to gange, hvis observationen også indtastes på fanebladet til ynglepar.

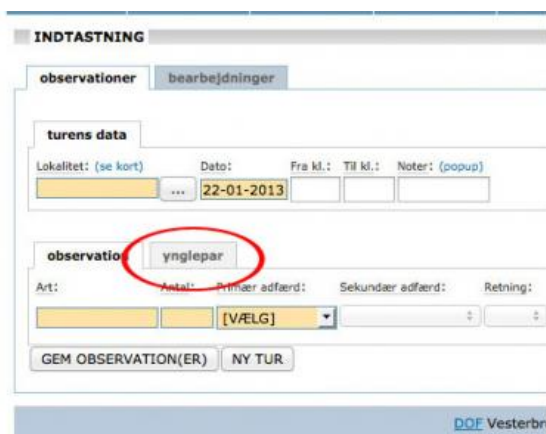
Andre har brugt adfærdskoden ynglefugle på observationssiden og har ment, at de så var registreret som ynglepar.

Endelig har flere haft problemer med at gennemskue termer som ”sikre ynglende” og ”sandsynligt ynglende”, og de har haft svært ved – eller fundet det underligt - at vurdere minimums- og maksimumsantallet ved en observation. Denne usikkerhed vil artiklen her forsøge at råde bod på.

Først skal det slås fast, at det IKKE er en dobbeltregistrering, når de samme fugle indtastes både på observationsfanebladet og på yngleparfanebladet. Resultaterne gemmes i to forskellige tabeller, og selve observationen bruges som sagt ikke nødvendigvis af myndighederne.

Indtastningen på fanebladet ”Observation” er antallet af observerede fugle. Adfærdskoden kan angive, at det er ynglefugle, men antallet af ynglepar kan ikke nødvendigvis udledes heraf.

Indtastningen på fanebladet ”Ynglepar” er antallet af optalte ynglepar, og dette tal siger ikke nødvendigvis meget om antallet af fugle. Man kunne for eksempel forestille sig, at man havde fundet en rede med æg. Så har man registreret et ynglepar, som skal indtastes under ”Ynglepar”, men hvis man ikke har iagttaget den voksne fugl, så er der reelt ikke noget at indtaste under ”Observation”.

Indtastningen af ynglepar er ret simpel og sker via fanebladet ”Ynglepar” ved siden af fanebladet til indtastning af observationer. Igen skal det pointeres, at fuglene ikke tælles dobbelt ved denne indtastning, idet resultaterne gemmes i to forskellige tabeller.

Ynglepar/ynglefund skal indtastes med et minimumsantal og et maksimumsantal, hvilket sker ved at kategorisere observationen inden for de tre følgende kategorier: [Sikre](#), [sandsynlige](#) og [mulige ynglepar](#).

Der anvendes samme kriterier, som blev anvendt under atlasprojektet Fuglenes Danmark, og hovedsageligt den samme kategorisering kommer til at gælde i [Atlas III-projektet](#), som kører i 2014-17. I denne ynglesæson er der altså mulighed for at opøve færdighederne.

Antallet af ynglepar angives altid i form af to tal; minimum og maksimum.

Minimum antal ynglepar = summen af sikre ynglepar + sandsynlige ynglepar. Maksimum antal ynglepar er summen af sikre + sandsynlige + mulige ynglepar.

Maksimumværdien repræsenterer IKKE en hypotetisk maksimal bestandsstørrelse, men er baseret på reelle observationer og afspejler observationer af mulige ynglepar.

Vejledning til indtastning af ynglefugle

Indtastningen er egentlig ret simpel og sker via fanebladet ”Ynglepar” ved siden af fanebladet til indtastning af observationer. Igen skal det pointeres, at fuglene ikke tælles dobbelt ved denne indtastning idet resultaterne gemmes i to forskellige tabeller! Man kan eksempelvis sagtens se 15 troldænder, men kun et ynglepar, altså 15 observerede fugle, men kun ét ynglepar.

På fanebladet ”Ynglepar” indtastes selvfølgelig art, og som skitseret ovenfor et minimumsantal ynglepar (sikre, sandsynlige og mulige observerede ynglepar) samt maksimum ynglepar (antal sikre og sandsynlige observerede ynglepar) og endelig adfærds-koder for de observerede ynglefugle.

Når ynglefugle skal indtastes, skal man ikke nødvendigvis afsøge samtlige buske og træer for reder eller andet. Man skal blot indtaste de observerede fugle som ynglefugle, hvis de har adfærd, som kunne indikere at det er et ynglepar. Til sidst indtastes den/de adfærds-koder, som de observerede fugle har udvist.

Indtastede ynglepar vil fremgå med en blå prik på de små kort på forsiden af DOFbasen.dk. Bemærk: På kortet over observationer (det store) vil blå prikker være NUL-obs.

En række sjældne ynglefugle vil automatisk blive hemmeligholdt. Listen ændres løbende, men man kan altid se en opdateret liste [her](#).

Stylteløber og en række andre arter blev for eksempel fjernet fra listen i 2012, da det blev vurderet, at beskyttelsen blev øget og ikke svækket ved at gøre opmærksom på, hvor fuglene yngler.

Alle, der indtaster i DOFbasen, har dog fortsat mulighed for selv at angive en indtastning som værende hemmelig, hvis de mener, at det er det bedste. For at tjekboksen "hemmelig" skal vises på indtastningssiden, skal funktionen "Diverse tjekbokse" være sat til "vis" på siden "Indstillinger til indtastning".

Er man i tvivl om det hensigtsmæssige i at offentliggøre ynglefund af sjældne eller følsomme arter, så bruger nogle DOFbasebrugere at vente med indtastningen til efter ynglesæsonen.

Det er dog vigtigt, at ynglefundet bliver registreret, så myndigheder, caretakere og ansatte i DOF får de bedst mulige data, når der er behov for eksempelvis at tage kampen op mod vejbyggeri, vindmøller og alle de andre trusler, der kan forekomme i følsomme områder.

Bearbejdninger

Der er endnu en måde at indtaste ynglepar – nemlig under fanebladet "Bearbejdninger". Indtastningerne her er ikke knyttet til en bestemt optællingsdato, men derimod udelukkende til et årstal. Denne indtastningsmetode er især praktisk i et par tilfælde:

Man kan forestille sig, at man optæller på en stor og uoverskuelig lokalitet, som det er nødvendigt optælle i to eller flere dele fordelt på flere dage. Indtastningen af ynglepar vil så også blive fordelt på flere ture, så det totale antal ynglepar på den måde ikke fremgår direkte. Her er bearbejdningen redningen, fordi man kan indtaste det totale antal ynglepar baseret på deloptællingerne.

Måske registrerer man over en ynglesæson to forskellige ynglepar af en art på sin lokalitet. Men parrene registreres aldrig på samme dato, så under indtastningerne står der kun et par på to eller flere forskellige datoer. Her kan bearbejdningsindtastningen igen redde dagen, og man kan indtaste to ynglepar som årets resultat.

Indtastning som bearbejdning kan også bruges, når man henover en ynglesæson registrerer flere forskellige par af for eksempel grågæs, hvis de enkelte par kan skelnes fra hinanden på kuldstørrelse og ungernes alder. Her kan man bruge bearbejdningen til at angive det samlede antal forskellige ynglepar, selvom ikke alle ynglepar på noget tidspunkt er registreret ved en og samme optælling.

Kriterierne for ynglepar min og max er de samme som tidligere beskrevet.

Yderligere har man mulighed for at specificere den periode, man har registreret ynglefuglene i, samt hvor mange besøg på lokaliteten, der har dannet grundlag for bearbejdningen. Disse oplysninger er dog ikke obligatoriske, og indtastning af bearbejdede ynglepar er faktisk den simpleste indtastningsform af alle i DOFbasen.

Arternes yngleadfærd

De mange forskellige arter har selvfølgelig vidt forskellig yngleadfærd, men i forbindelse med caretakerprojektet har DOF udviklet forskellige [vejledninger til optælling af ynglefugle](#). Her er en stor del af arternes ynglebiologi beskrevet.

Rød glente har ofte – men ikke altid – pyntet reden med plastik, reb og andet skrammel, bytter ofte rede med krager og musvåge/hvepsevåge og har ofte flere reder i det samme område. Er den observeret på egnet ynglelokalitet i yngletiden uden trækadfærd, bør den indtastes som et muligt ynglefund på fanebladet "Ynglepar" (min 0 – max 1). Foto: John Larsen.

Ikke alle arter er lige udførligt beskrevet, men der er mange gode og anvendelige tips at hente i dokumentet. Find vejledningerne under de respektive arter på [DOF's hjemmeside](#) eller følg linket ovenfor.

Vi håber, at 2013 vil blive året, hvor den lidt kedelige statistik omkring indtastning af ynglefuglene brydes, så vi kan få opkvalificeret DOFbasen med de helt nødvendige ynglefugledata.

DOFbase-koordinatorerne

 Dato:
08. 05. 2013

 Skrevet af:
[Clausjannic Labuz](#)

 Fotos af:
[Helge Sørensen](#)
[Albert Steen-Hansen](#)
[DOFbasen](#)

John Larsen

Emner:

DOF'S PROJEKTER

Tags:

DANSK NATUR, DANSKE YNGLEFUGLE, DOFBASEN

Kilder

Pdf af artiklen

Vejledning til indtastning af ynglefugle i DOFbasen